

Lo Catalanista

Diari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	4 rals al mes.
Fora.	14 » trimestre.
Un número sol.	5 céntims.
Anuncis á preus convencionals.	

Pianos. - Afinacions y reparacions
E. LLADÓ
— Calderón, 18. - Sabadell —

BON CAMÍ

Lo «Foment del Treball Nacional» ha resolt elevar rasonada instancia als Poders públics pera que, per via d' ensaig, y acullintse á la autorisació que ab respecte á Navarra consta en la Lley de Presupòsits de 1898-94 s' autorisi un Concert Económic ab la Diputació de nostra Província pera la fixació del cupo y cobro de las contribucions d' inmoebles, conreus y bestiar, y la industrial y de comerç, com únic medi d' evitar motius de justa queixa per part dels contribuyents y de trobar beneficis pera 'l Tresor Públich.

(«Retall de la premsa barcelonina del dia 4 corrent.»)

Molt agradable sorpresa tinguérem fa poch's dias al llegir en los dias de la vehina capital la gasetilla que hem reproduhit al comensar aquestas ratllas. Tenim tan poca confiança en eixos grans organismes que 's cuydan ab preferencia dels interessos materials y á sa prosperitat casi exclusivament s' atenen (com si fos possible separarlos de sos eterns companys los interessos morals), que jamay nos hauriam esperat de cap d' ells una tan llohable iniciativa com la mes amunt indicada, en que poden al hora beneficiarhi 'l cos y l' ànima del nostre poble.

La sol·licitut del *Foment del Treball Nacional* està presentada en termes tan senzills y tan clars que no apar sisquera descutible, atesa sobre tot la fonda perturbació que avuy regna en lo terreny administratiu ab ocasió de las autorisacions fiscalisadoras que, ab molt mala sombra, dictá á las darrerías de son ministeri lo flamant hisendista senyor Navarro Reverter. Efectivament ¿quina solució millor pera garantir los ingressos del Tresor del Estat, sense agravar la situació dels contribuyents, que acceptar un arrendatari desinteressat com la Diputació Provincial, exempta del propòsit de ferhi cap negoci sobre las ja prou duras cargas de sos administrats? ¿Si la Diputació te ja sa organisació econòmica disposta pera cobrar tributs de tota la circumscripció que abarca, quin arrendatari en millors condicions pot atendre ab ménos dispendi als serveys contributius generals que l'Estat, desde son centre absorbent, no sabrá ni podrà dominar jamay sense grants pérduas y sacrificis? ¿Ni quina entitat moral ab major garantia de seguretat, de formalitat, de solvencia y de zel, pot emprendre aquell arrendament que 'ls governs centralistas no vacilan en entregar á un senzill particular, donantli per estimul en son servey lo dret d'investigació mes repugnant á fi de que puga arrodonir son negoci acabant d'escurar las butxacas dels esquilmats contribuyents?

Ben cert que 's necessita tancar los ulls á l'evidencia pera duptar un sol instant sobre la oportunitat y la justicia de lo que 'l *Foment* demana. Ne tenim tal convicció de sa excelencia y abriguem tal confiança en l'èxit de son plantejament que 'ns cab la mes plena seguretat de que, si la Diputació establis lo susdit Concert Econòmic ab lo Govern central pera 'l cobro dels impostos, no trigariam gayre temps á veure disminuir los tipos de las quotas contributivas, aixís com ara venen destinats á creixer en la mateixa proporció en què va augmentant lo desmanech administratiu del nostre desventurat país. Del naufragi inevitable de la Espanya uniformista, n'hauriam salvat una petita part, amparantla dintre l'*arca de Noé* del esperit autonòmic, únich refugi destinat á guardar las llavors de la nova Espanya, de la Espanya regionalista.

*
* *

Peró, á dir veritat, hi trobém en la proposició del *Foment* duas deficiencias, una de fondo y altra de forma, què volém apuntar per lo que pugan servir, mes que més quan no las atribuhim á error de concepte, sinó á la precipitació ab que l'assumpto s'ha donat al públich.

En primer lloch, enteném que la referida sol·licitut no deu concretarse á la provincia de Barcelona. Molt al contrari. Creyém que deuen extendrers sos efectes á tota la Regió Catalana; ja sia reclamant la creació de un *Concell Administratiu Regional*, elegit per las quatre Diputacions catalanas y potser format ab elements d'ellas mateixas, encarregat d'establir dit Concert Econòmic ab lo Govern central y provehir á tot lo necessari pera 'l bon compliment del mateix; ja sia, admetent, nó com á millor, sinó com á mes fácil sistema de moment, la existencia de quatre

Concerts Econòmichs distints pera las quatre parts ab que l' absurdo criteri del centralisme ha dividit á la nostra terra.

Nosaltres ja compreném que l' esperit del *Foment* al concretar sa petició á la Provincia de Barcelona no es d' exclusió pera las demás Provincias catalanas, ni sisquera pera totes las restants d' Espanya, á las que segurament voldria tan autonòmicas y tan prósperas com nosaltres mateixos, los calumniats regionalistas, desitjém de tot cor; ja 'ns havém fixat en que 'l propósit de sa iniciativa es que 's concedeixi 'l Concert Econòmich á la Diputació de Barcelona *per via d' ensaig*. Mes cal observar que l' *ensaig* es del tot ociós, per quant ja 'l tenim ben patent á Navarra y á las Bascongadas, ahont l' éxit mes eloqüent se desborda en mil indiscutibles manifestacions: en l' ordre, en la prosperitat, en la insignificancia dels tributs, en la moralitat de la recaudació, en tot, absolutament en tot lo que puga relacionarse ab lo problema de la administració pública.

Si, donchs, tenim ja l' *ensaig* fet, y ab fruyts inmillcrables, dit s' está que no calen mes provas. Aném resoltament á lo positiu, á lo conegut, á lo práctic á lo just, á lo convenient y sobre tot, á lo indispensable pera la salvació del país. Per aquesta rahó enteném que es contraproduhent mostrar lo més mínim dupte en la lloable iniciativa que 'l *Foment* ha emprés: la frase *per via d' ensaig* hi sobra: hi falta en cambi l' incluhir en los beneficis del Concert Econòmich á las restants Provincias Catalanas, G'rona, Lleyda y Tarragona, germanas las tres de Barcelona, millor dit, membres d' un mateix cos, brancas d' un mateix arbre, parts d' un mateix tot, elements constitutius totes plegadas de la entitat social que viu y alena ab lo nom de Catalunya.

Lo *Foment del Treball Nacional* que, ab tot y estar domiciliat á Barcelona, es compost de socis procedents de tota Catalunya, y representa y deu defensar per un igual los interessos de tota Catalunya, no pot reclamar del Poder Central justicia y beneficis pera una sola de sas parts components, nó; deu ferho pera totes ellas, ab lo mateix alcans y ab idéntich zel.

Y estém segurs de que aixís ho farà, rectificant á l' hora la titllada frase *per via d' ensaig*, com es degut, ja que ab sa desaparició 's mostrará 'l criteri de volguer un bé positiu, sobre 'l quin s' hi té verdadera fé, sense duptes ni recels de cap mena, única forma práctica de que 'l legislador se senti sugestionat y obligat á concedir lo que 's demana, en la convicció de que dona un pas en ferm.

* * *

L' altra deficiencia que notém en la justíssima petició del *Foment* es la forma com s' ha presentat, degut sens dupte á la extremada modestia dels quins la suggeriren.

En efecte: una reforma de tan gran trascendencia pera 'l país com es la que 'l *Foment* proposa, deu presentarse al Poder Central robusta,

nó en la forma d' un telégrama ó d' una carta-exposició com las que s' envian cada dia á Madrid, ab predestino al cove dels papers vells la major part de las vegadas. Que s' anuncihi en aquesta forma 'l propòsit tan sols d' ocupar-se de tant important problema, bé está, pero darrera d' aquest avís, deu venirhi una campanya sèria, movent tots los ressorts de la opinió, sumant voluntats y cooperacions de tota mena, retreyent arguments de la rahó y mostrant enteresas de la voluntat; en una paraula, fent, com sol dirse vulgarment, admósfera propicia pera que s' imposi, graciosament ó per forsa, tan plausible iniciativa. Fém aquesta observació, y potser tant debó! resulti inoportuna, per entrar ja en los plans del *Foment* l' empendrer la patriòtica campanya á que 'ns referim. Perque ella es indiscutiblement necessaria: sense ella res hi há á fer. Cal desenganyarnos. Desde Madrid *expontáneament* no sortirá jamay cap reforma en sentit lliberal ó autonómich pera las Regions; si aquestas, més ó menos *dolsament*, no saben ó no volen *obligar* als governs centrals á concedirlas, viurán per *in eternum* sotmesas al jou brutal de la centralisació. Aixó es trist, es desconsolador, però es veritat.

Be ho sab prou lo mateix *Foment*. Pera aturar algunas de las etzegalladas económicas atentatorias á la industria de Catalunya, que no té sas arrels á Madrid, recordis quants y quants sacrificis degueren fer-se: telegramas, exposicions, viatjes, publicacions, meetings, manifestacions en la via pública, y tot lo que 's pot imaginar, de respectuós fins á la cortesania, de arrogant fins á la amensassa. Y aixís y tot no sempre se n' ha sortit prou bé.

Donchs apliqui 'l mateix *Foment* idéntich criteri á la qüestió de que tractém, que prou s' ho val, y te major transcendencia pera Catalunya que tots los tractats y aranzels haguts y per haver. Ab la gran autoritat que sos medis li donan, convoqui á totes las entitats d' alguna representació, y de tota Catalunya, pera tractar ab major amplitut l' assumpto, nomenbrantse una Comissió de capacitats, presidida pel mateix *Foment*, que donga bona direcció á una campanya de caràcter general en pró de la autonomia administrativa de nostra Regió.

Tindria aixó, emprés en tal forma, gran ressonancia, y fins grants garantias d' éxit, per quan es absoluta la convicció del nostre poble en la necessitat d' arrancar de las grapas del monstruós pop del centralisme lo cos decandit de la nostra administració regional.

Y crega 'l *Foment del Treball Nacional* que fora aquesta la mes grant de las suas campanyas en profit de la riquesa de tota Espanya, puig sense perjudicar al Poder Central, al quin s' hi podria entregar, ben net de pols y palla, lo cupo que pera son sosteniment se requereix, tan grant ó mes grant que 'l d' avuy, se beneficiaria en part extraordinaria al poble catalá, estalvi'antli las cantitats que actualment, d' aquí á Madrid y en l' administració regional, se filtran, se malversan y 's roban, ab profit exclusiu d' una colla de pillastres, mes meritosos pera visitar á Ceuta que pera ocupar las oficinas d' un Estat ben dispost.

Després de tot, aixís ho fagi d'una manera com d'un altra, consti que aplaudim ab sinceritat la bella iniciativa del *Foment*, que no 'ns te gayre acostumats á tan aromosas flors. Ja compreném que 'ls temperaments no 's compran, ni 's fabriquen á gust las energías, y 'ns fem càrrech de que potser li falti en corporació al *Foment* aquella fé que arreballa montanyas; però molt confiém en aquest primer pas tan expotáneament donat. Lo camí emprés es bó. Mes depressa ó més poch á poch, camini sempre per ell lo *Foment* que contarà á tot' hora ab los cordials aplaudiments nostres y de tota la opinió imparcial.

Y ara, siáns permés un instant, fixarnos en una circumstància que 'ns afalaga y honra als sabadellenchs en alt grau. L' actual President del *Foment del Treball Nacional* es lo conegut compatrici nostre don Joan Sallarés y Plá, y segons nostres informes á ell se deu la iniciativa en aquesta lloable actitud de la Corporació que regeix.

A dir veritat, no 'ns estranya: que té 'l senyor Sallarés fondas conviccions regionalistas ho sabem prou bé sos antics consocis del «Centre Catalá» d' aquesta ciutat; que hi há en ell coneixements bastants, fi criteri y clar talent pera infiltrarlas á sos oyents, també 'ns consta á sos admiradors de tota la vida; lo que 'ns ha causat dolor alguna vegada, y ha posat frases de involuntaria recriminació en nostres llavis y en nostra ploma, es que li hagi faltat enteresa massa sovint pera apartar del devant seu tots los destorbs que l' hi han impedit desenrotllarlas é imposarlas á son entorn ab lo prestigi de son valer y de sos mérits.

Per fortuna 'l senyor Sallarés sab posarse, quan vol, á tret d' elogi, abandonantse només als nobles instints de son bon sentir, y molt nos plau que aixís hagi resultat una vegada més en honor seu y en obsequi á sa Pàtria. Ell no es, no ha estat, ni podrà ser jamay *polítich*, en lo botxornós sentit que te aquest mot á Espanya; se necessitan pera l' ofici de *polítich à la madrilenya* un desvergonyiment y una poca consciencia que ell no ha conegut may.

Lo senyor Sallarés ha nascut pera fer bé al seu pahis, y aquest bé sols podrà ferli desde 'l camp regionalista al quin de cor perteneix tant temps há. Treguí pretext á tota apariència de complicitat ab los imprudents aduladors que l' empetitiren afiliantlo á una colla de Madrid, rebutji tot los afalachs dels que sols lo buscaren pera escambell de sas concupiscencias, y abandoná només als impulsos de sa escrupulosa consciencia que á tan bon camí 'l conduheix.

Ja sab ell de sobras que 'ls homes com mes enlayrats están per sa posició, per sa representació y per sos mérits, majors obligacions tenen concrets devant de Deu en lo referent á sa influencia sobre la societat que 'ls volta. Son exemple es la llum que guia ó 'l fum que entenebra als desvalguts y als senzills d' inteligencia y de cor. Sa actitud es la sort ó la desgracia del pahis en que viuhen.

JAUME D' URGELL.

SECCIÓ RELIGIOSA

Sants del dia.—S. Ruf fill de Simon Cireneo, primer bisbe de Tortosa elegit per l'apostol. S. Pau l' any 61.—S. Serapi fill de Londres, relligiós de la ordre de la Mercé rebent l' habit de mans de S. Pere Nolasch a Barcelona.—Los Sts. martres Clementi, Teodoto y Filomeno.—S. Serapió, Venerando y Veneranda.—S. Jucundo bisbe y S. Llorens bisbe de Dublin.

La missa en honor de S. Diego.

La Epístola es del cap. V. de la primera del apostol S. Pau als Corintis: Los manifestes que los cristians son fets l' espectacle del mon y que han arribat a esser tinguts com las escombraries del mon.

L' Evangeli es del cap. XII de S. Lluch. Diu Jesucrist que procurem fer nostre tresor en lo Cel per que allí ahont es nostre tresor allí esta lo nostre cor.

Parroquia de S. Feliu.—A dos quarts de vuyt missa per D. Quirze Masjoan, a las vuyt per D.ª Teresa Capdevila.

Parroquia de la Concepció.—A las vuyt missa de Comunió General, a las deu ofici; A la tarde a las quatre Rosari y després últim dia del Novenari.

Iglesia de la misericordia.—A dos quarts de sis de la tarde Exposició de S. D. M. reso del Rosari, meditació, Trisagi cant final y reseva. Després se posará la medalla de la Guardia d' Honor als que ho sollicitin.

Sants de damá.—Sta. Gertrudis verge: Lo martiri de S. Eugeni.—S. Feliu bisbe.—Los Sts. martres Guria y Samora.—S. Abibo diaca mar.—Los Sts. martres segundo Fidencia y Várico en Africa.—S. Maclou y S. Superi bisbes, y S. Leopolt marqués d' Austria, tingué divuit fills, ne morirent set a la infancia y los demés se feren famosos per sas accions grans y virtuosas norint aquest soberá després d' un gloriós regnat assolint la corona dels Sants essent canonizat per Inocenci VIII l' any 1485.

Notas oficiales

En lo Registre Civil d' aquesta ciutat s' han fet las següents inscripcions durant lo dia 13.

Defuncions: Rosa Peydro Abat, casada, 41 any.—Mercés Rigol Perich, viuda, 60 anys.

Naixements: Isabel Mutlló Girbert.

Matrimonis: Tomás Sobregra Feliu ab Bonaventura Segura Fontanet.

NOVAS

Per causas imprevistas a la empresa, la funció d' ópera que debia representar-se en la tarde d' avuy en lo teatre Cervantes, s' ha tingut de sospèndrer.

En lo Saló Sabadellés (Jan), avuy tarde y nit tindrán lloch grants balls, corrent lo programa de la tarde a càrrech de la orquesta *Catalans* de Tarrasa y lo del vespre a la orquesta *Fatxendas*.

Ahir va ingressar en la pressó d' aquest partit Joseph Vila, vehí de Ripollet, pera cumplir la contdemna de 4 messos y un dia d' arrest que li fou possada per aquesta Audiencia, per la causa que se li seguia sobre lesions a un vehí de dit poble.

Avuy en lo teatro Euterpe tindrà lloch una funció per la companyia de sarsuela que dirigeix los Sr. Rihuet, posantse en escena las sarsueletas en un acte: *Las bravias*, *La bronca H.* y *Tambor de Granaderos*.

Ahir fou possat en llibertat provisional, lo causant de las lesions á un forner del carrer de San Joan, y que estava detingut en la pressó d' aquest partit. Lo ferit segueix bé de sas feridas.

La Societat coral *Gelats* donará avuy á la nit en lo teatro dels Camps de Recreo lo ball anyal de cassera, y qual programa está confiat á la orquesta *Muixins*.

En lo judici per jurats que tingué lloch lo dijous y divendres últims en la Audiencia sobre moneda falsa y estafa, se ha impossat als procesats Manel Sabater, 4 anys de presiri y á Francisco Amich, 5 anys. Ademés los gastos de las costas. Dits processats son vehins d' aquesta ciutat.

Com ja diguerém, avuy al vespre tindrà lloch en lo Centre Catalá la vetllada inaugural de curs qu' es de suposar atraurá á la patriótica associació una numerosísima concurrencia, donchs de debó s' ho val l' escullit programa que tenim lo gust de publicar á continuació:

PROGRAMA.—Primera part: 1. Preludi de l' ópera *Cavalleria Rusticana*, (piano), per lo Sr. Quer.—2. Discurs d' obertura, per D. Francesch Barata.—3. *Racconto* de l' ópera *Lohengrin*, per lo Sr. Constantí.—4. *Un recort*, poesia de D. Pau Griera.—5. *Fantasia militar*, (violi y piano), per los Srs. Rifá y Quer.—6. ¡*Donal*!, poesia de D. P. Martí Peydre.—7. *Sacrilega*, poesia de D. Domingo Saló.—8. *Aria* de l' ópera *I Pagliacci*, per lo Sr. Constantí.

Segona part. 1. Fragments de *La Gioconda*, per Mossen M. Ferrer y lo Sr. Casas.—2. Poesia per lo Sr. Puig Cassanyas.—*Carta*, poesia de D. Anton de P. Capmany.—3. *Cansó catalana*, de Mossen M. Ferrer, lletra del Sr. Bedós, cantada per lo Sr. Constantí.—4. Poesia de D. Francisco de P. Bedós.—5. *Minuet* de *L' Arlesienne*, (flauta y piano), per los Srs. Capellades y Quer.—6. Poesia de D. Joseph Got y Anguera.—7. *Aria* de l' ópera *L' Ebreá*, per lo Sr. Constantí.—8. Discurs de gracias, per D. Domingo Saló.

Lo *Butlletí Oficial* de la provincia publica la autorisació pera que l' Ajuntament de la vehina població de Sant Llorens Savall, pugá realisar los treballs necessaris pera la conducció d' ayguas potables á dita població.

Avuy á la nit se posará en escena en lo teatro de la Associació de Católichs lo celebrat drama en 3 actes y en vers, titolat *La clau de casa*, acabant la funció ab l' aplaudit saynete *L' últim inglés*.

Aquest mitj dia se celebrarà á Barcelona un banquet en obsequi als redactors del simpátich quinzinari *Lo Regionalista* pera solemnisar la reaparició del periódich en la vehina ciutat.

Com hem sigut atentament invitats al acte, procurarém assistirhi pera donarne compte als nostres llegidors.

També la societat d' espectacles *Tertulia Catalanista*, que celebra sas funcions cada setmana en lo Teatre Romea de Barcelona, está organisant una solemne funció dedicada á las Redaccions de *La Renaixensa* y *Lo Regionalista* ab lo mateix motiu de sa tornada á dita ciutat.

Molt celebrém que l' esperit públich multipliqui sas manifestacions d' adhesió y entussiasme envers nostres estimats colegas que tant positiu mereixements tenen conquistats per la causa de Catalunya.

Lo próxim dijous marxará á Niza l' *Orfeo Catalá* de Barcelona, pera pendrer part al concurs internacional d' orfeons que tindrà lloch en dita ciutat lo dia 22 del corrent.

Lo Rvnt. Ecónomo de S. Feliu Dr. Sardá y Salvany está ja restablert de sa malaltia. Moltes gracias doném á Deu de la millora de nostre estimat compatrici y fem vots pera que nostre Senyor l' hi conservi molts anys sa preciosa existencia.

PIANOS de totes classes, nous y usats. COMAS, Rambla, 93 casa de confiansa.

TELEGRAMAS

Madrid, 13, 10'30 m.—S' afirma que D. Carlos ha dirigit una carta al general Weyler, en la que lamenta son rellevo y afegeix que la Patria es ingrata no recompensantlo. També diu que no creu en la eficacia de la autonomia. Sens dupte per aixó son molts que no creuen en la autonomia que promet pels pobles de la Peninsula.

Se confirma la noticia de que 'l general Weyler, desembarcará á Barcelona. No se sab encare si desembarcará en calitat de carli, republicá ó romerista.

Madrid, 13, 6'50 t.—En lo primer Concell de ministres que 's celebri, se tractará de concedir socors als perjudicats per los temporals d' aquestos dias y especialment á Valencia.

Continuan los temporals á provincias, causant molts danys las aigüas.

Lo partit constitucional de Cuba se dirigeixen á la Reyna Regent suplicantli que no firmi los decretos concedint la autonomia. Es tanta la por de que 'ls escapi 'l domini absolut de la gran Antilla que preferirian pèrdrela ja que no podrán d' aquí endevant explotarla.

CAMBIS

Londres á 90 dias fetxa	33'25 d.
» á la vista	33'62 p.
Paris. » » »	33'55